

Misbruik van Hebreeën 10

Hebreeën 10:25 wordt dikwijls benut om christenen op te roepen om naar de kerk te gaan. Tijdens mijn jeugd hoorde ik talloze preken over deze tekst die steevast eindigden met de conclusie dat gemeenteleden niet alleen de morgen- maar ook de middag- en avonddiensten moesten bijwonen, en bij geen enkele kerkelijke bijeenkomst mochten ontbreken. Tegenwoordig wordt Hebr.10:25 gebruikt om alle gemeenteleden, en zelfs kwetsbare ouderen, weer in de kerk te krijgen nu de “coronatijd” (voorlopig?) voorbij is. Men leest Gods Woord alsof dit zegt: “Laten wij onze onderlinge bijeenkomsten niet verzuimen”. Maar staat dat echt zó in de Bijbel? En heeft de Hebreeënbrief betrekking op “de kerk”?

Wat er in Hebr.10:25 staat

Wie niet alles wat hij hoort klakkeloos aanvaardt, maar “dagelijks de Schriften onderzoekt of die dingen zo zijn” (Hand.17:11) doet soms verrassende ontdekkingen. Bij nader onderzoek van Hebr.10:25 blijkt het volgende:

1. Er wordt in deze tekst niet gesproken over “bijeenkomsten” (in het meervoud), maar over “bijeenkomst” (enkelvoud).
2. Voor “bijeenkomst” gebruikt de schrijver niet het gewone woord voor “samenkomst” (*sunagoogee*), dat voorkomt in Jakobus 2:2. Ook gebruikt de schrijver niet het gewone Griekse woord voor “vergadering” (*ekklesia*), dat in Hand.19:40 wordt gebezigd, en dat in andere Bijbelteksten als “gemeente” of “kerk” is weergegeven.
3. In plaats van deze gangbare begrippen staat er in Hebr.10:25 het woord *episunagoogee*. Dit woord komt buiten Hebr.10:25 alleen nog maar voor in 2 Thess.2:1. Het is daar vertaald als “toevergadering” (Statenvertaling) of “vereniging” (NBG), en het heeft niet betrekking op een “kerkdienst” maar op de bijeenvergadering van alle christenen door de Heer Jezus en hun vereniging met Hem, wanneer de dag van de Heer aanbreekt. Bij de *episunagoogee* van 2 Thess.2:1 gaat het om de zogenaamde “opname van de gemeente”, waarover Paulus in 1 Thess.4:13-18 onderwijs had gegeven.
4. Er wordt in Hebr.10:25 niet gesproken over “verzuimen”, zoals de NBG en de Telos vertaling zeggen. Door het woord “verzuimen” te gebruiken, wordt de indruk gewekt dat vs.25 betrekking heeft op het nalaten van een regelmatig terugkerende verplichting – zoals een kind kan spijbelen. Maar dat is niet wat er in de Griekse tekst staat. Het werkwoord *egkatalaipoo* betekent: “verlaten”. In Matth.27:46, Mar.15:34,

Hand. 2:27, 2 Kor.4:9, 2 Tim.4:10 en 16, en Hebr.13:5 (SV) is het als “verlaten” weergegeven.

5. Het woord “onderlinge” ontbreekt in de oorspronkelijke Griekse tekst. Daar staat: “*teen episunagoogen heautoon*”: de “op-samenkomst van ons”.

Een poging tot vertaling

Een letterlijke vertaling van Hebr.10:25 zou dus kunnen luiden: “Laten wij onze bijeenbrenging niet verlaten” (waarbij we moeten denken aan onze vereniging met Jezus, de Zoon van God en de Messias van Israël). Sommigen Israëlieten verlieten die bijeenbrenging wél. Hoewel ze eens hadden behoord tot de “tienduizenden onder de Joden die geloofden” (Hand.21:20), hadden ze zich later resoluut afgewend en de gewoonte aangenomen om de kring van Jezus te gaan mijden als de pest. Zoals ook nú Joden hun volksgenoten die Jezus belijden nog vaak volstrekt mijden en hun eigen familieleden die in Jezus zijn gaan geloven behandelen alsof ze zijn overleden.

Bij het “verlaten van onze vereniging” (Hebr.10:25) moeten we niet denken aan het verzuimen van wekelijkse bijeenkomsten, maar aan het radicaal verbreken van de band met de Heer Jezus. Dat we daaraan moeten denken, blijkt uit wat de schrijver in het vervolg van zijn brief zegt. Wie de vereniging verlieten, hadden “willens en wetens gezondigd nadat zij de kennis van de waarheid hadden ontvangen” (Hebr.10:26). Ze “hadden de Zoon van God vertrapt” en “het bloed van het verbond waardoor ze geheiligd waren, onrein geacht” (Hebr.10:29). Ze hadden “de Geest van de genade gesmaad” (Hebr.10:29). Wat in deze teksten staat mogen we letterlijk opvatten. Om in het officiële Jodendom te kunnen blijven, of daarin opnieuw te worden opgenomen, moesten Joden die Jezus als Heer hadden beleden, Zijn naam met voeten treden en openlijk uitspreken dat Hij een bedrieger met onrein bloed is geweest. De heilige Geest die talloze wonderen van genezing en bevrijding had bewerkt, moesten zij bestempelen als een geest uit de afgrond.

De consequenties van verlating

Over deze zonde heeft de Heer Jezus gezegd: “Voorwaar, ik zeg u, dat alles de zonen der mensen zal worden vergeven, alle zonden en lasteringen waarmee ze ook maar lasteren; maar wie zal lasteren tegen de Heilige Geest, heeft geen vergeving in eeuwigheid, maar is schuldig aan eeuwige zonde”. Markus vertelt, dat de Heer dit opmerkte omdat Zijn tegenstanders die Zijn wonderen zagen zeiden: “Hij heeft een onreine geest” (Mar.3:28-30). Over het verbreken van de band met Hem zei de Heer: “Ik nu zeg u: Ieder die Mij belijdt voor de mensen, die zal ook de Zoon des mensen belijden voor de engelen van God. Maar wie Mij verloochent voor de mensen, zal verloochend worden voor de engelen van God” (Luk.12:9). Wie gaat ontkennen dat

Jezus de Messias is, dit weloverwogen doet en daarbij blijft, zal op de dag van de Heer niet worden bijeenvergaderd en niet aan Christus worden verbonden.

De schrijver van de Hebreeënbrieff knoopt bij dit onderwijs van de Heer Jezus aan. Ook hij waarschuwt voor de ernstige consequenties van het verbreken van de band met Jezus, het verlaten van de vereniging met de Zoon van God in de hemel. Voor zo iemand "blijft er geen slachtoffer voor [de] zonden meer over" (Hebr.10:26). Dierenoffers zijn slechts schaduwen van het échte offer (Hebr.10:1) en kunnen de zonden niet werkelijk wegnemen (Hebr.10:4). Wie het ware offer afwijst, houdt niets over dat de zonden kan bedekken. Zo iemand kan slechts uitzien naar het felle vuur van Gods oordeel dat de tegenstanders zal verslinden (Heb.10:27).

Elkaar vermanen

Het is beslist een goede zaak wanneer christenen regelmatig samenkomen. Maar wanneer de Hebreeënschrijver spreekt over elkaar "vermanen" (Statenvertaling, Telos) of "aansporen" (NBG, HSV, Hebr.10:25) dan bedoelt hij beslist niet: "een oogje op elkaar houden en erop letten of iedereen de diensten wel trouw bezoekt". Zo'n interpretatie past niet in het tekstverband. De schrijver wil ermee uitdrukken, dat we elkaar moeten aansporen om "de belijdenis van de hoop onwankelbaar vast te houden" (Hebr.10:23), om redding te blijven verwachten van de gekruisigde en opgestane Messias, en om te blijven uitzien naar de toekomstige vereniging met Hem, zelfs als die hoop door velen in onze omgeving wordt ontkend en als mensen die alles van Jezus verwachten in toenemende mate worden vervolgd. De "dag" die gelovigen zien naderen, is niet de komende zondag maar de dag van de Heer.

* * * * *